

ПОНЯТТЯ ТЕХНОЛОГІЇ: ВСТАНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ З ІНШИМИ СУМІЖНИМИ ПОНЯТТЯМИ

Складність вирішення практичних завдань у сфері активізації інноваційних процесів ускладнюється ще й тим фактором, що на сьогодні існують численні різносторонні думки щодо співвідношення таких об'єктів інноваційного права, як інноваційний продукт та технологія. А оскільки ще одним стратегічним напрямом державного впливу на технологічне забезпечення економіки України є впровадження у виробництво нових, конкурентоспроможних технологій, то виникає необхідність дослідження вказаного поняття та співвідношення з поняттям «інноваційний продукт» у чинному правовому полі.

Ключові слова: технології, інноваційний продукт, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми. Спрямованість нашої держави до всебічної активізації інноваційних процесів та активніша участь у міжнародному трансфері технологій є однією із найважливіших передумов економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, покращення показників зовнішньоекономічної діяльності та повноправної інтеграції країни у міжнародну економіку. Із прийняттям вихідних законів України у сфері інноваційної діяльності «Про інноваційну діяльність» та «Про державне регулювання трансферу технологій» у правовому полі на сьогодні діють та використовуються суміжні поняття: «інноваційний продукт» і «технологія». Причому жодний нормативний правовий акт не містить співвідношення між цими поняттями, а тому ця тема залишається досить дискусійною в колах науковців та має неабияке значення для уточнення та систематизації існуючої термінології у сфері інноваційної діяльності.

Мета статті. Проблема вирішення практичних завдань у сфері активізації інноваційних процесів ускладнюється ще й тим фактором, що на сьогодні існують численні різносторонні думки щодо співвідношення таких об'єктів інноваційного права, як інноваційний продукт та технологія. А оскільки ще одним стратегічним напрямом державного впливу на технологічне забезпечення економіки України є впровадження у виробництво нових конкурентоспроможних технологій, то виникає необхідність дослідження вказаного поняття та співвідношення з поняттям «інноваційний продукт» у чинному правовому полі. Щоб з'ясувати місце та значення поняття «технологія», необхідно дослідити зміст та правову природу зазначеного поняття.

Стан дослідження. У вітчизняній правовій науці в період до ХХІ ст. технологія як об'єкт права

майже не досліджувалася. Можна назвати праці Ю. М. Капіци стосовно трансферу технологій [1], О. А. Підпригори про правові засади створення та впровадження нової техніки [2], С. Ю. Погуляєва щодо технології як вкладу в просте товариство [3]. Крім того, дослідженнями теми технологій займаються у наш час вітчизняні науковці Г. О. Андрощук, О. М. Давидюк, В. Денисюк, Б. М. Падучак, Т. Пашута. Проте в працях науковців не було приділено достатню увагу співвідношенню технологій та інноваційних продуктів, значенню та ролі технологій у складі інноваційних продуктів, окрім роботи О. М. Давидюка [4].

Виклад основного матеріалу. Одним з останніх вітчизняних досліджень правовідносин, яке слід відзначити, пов'язаних зі створенням технологій, передачею прав на них та їх втіленням, стала робота О. М. Давидюка [4]. Дисертація стала першим ґрунтовним дослідженням господарсько-правового регулювання обігу технологій в Україні, що дало змогу з'ясувати особливості його правової природи та систему заходів державного впливу, спрямованих на забезпечення належного технологічного рівня національної економіки, та зробила значний внесок у розбудову господарсько-правової науки.

Проте як і у вітчизняній, так і в іноземній економічній науці немає єдності думок щодо визначення технології. Ці розбіжності пояснюються частково складністю об'єкта аналізу та недоліками його методології. Визначення поняття «технологія», що зустрічаються в іноземній літературі, можуть бути умовно розподілені за трьома групами.

До **першої групи** слід віднести визначення, в яких технологія *отождолюється з її матеріальними носіями та/або з конкретними виробничими процесами*. Так, на думку американських економістів

К. Долмена та Л. Вестифала, технологія – «це сполука фізичних процесів, яка перетворює витрати у випуск» [5]. Автори тут не проводять розмежування між технологією й конкретною формою виробничого процесу, формою, що цей процес одержує саме в результаті застосування тієї чи іншої технології.

Друга група визначень досить численна. Їх автори пропонують розширене трактування поняття «технологія», під якою розуміється сукупність науково-технічних знань, а також до цього поняття належать і «побічні ефекти, що супроводжують впровадження технології», які характеризуються «зростанням взаємозалежності держав, революцією в засобах зв'язку, сполучення й транспорту» тощо [6].

Для **третьої групи** характерне визначення, розроблене професором Єльського університету Ф. Хадлом: «Технологія – це розробка й суспільне використання інформації» [7]. Головним недоліком визначення як цієї групи, так і наведеної вище є ототожнення технології зі знаннями, якими людина оперує не тільки в процесі виробничої діяльності, але й у наукових дослідженнях. Звичайно, в остаточному підсумку «технологія» являє собою певний обсяг інформації. Однак ця інформація специфічна, що відображає перелік, строки, засоби, порядок виконання операцій тощо, вона не має нічого спільного, наприклад, з інформацією у сфері політики, ідеології, культури тощо.

З існуючих у закордонній економічній літературі визначень технології найбільшої уваги заслуговує те, що сформульоване Хайденом. На його думку, технологія – це сукупність знань, за допомогою яких такі фактори виробництва, як патентні права, наукові знання, результати досліджень і розробок, застосовуються у виробництві товарів [8]. Тут досить чітко відмежовуються виробничі знання від інших знань.

О. М. Давидюк, у свою чергу, визначає технологію як синтезований об'єкт права інтелектуальної власності, в основу якого покладено систему окремих базових її елементів, що за рахунок спроможності функціонально втілюватись у виробничий процес набуває якостей інноваційного продукту, особливого роду нематеріального активу, об'єкта господарського обороту, і дозволяє визначити її як об'єкт господарсько-правового регулювання [4, с. 63]. Таким чином, ним технологію віднесено до особливого роду інноваційного продукту.

У проєкті Міжнародного кодексу поведінки у сфері передачі технології, розробка якого здійснювалася в 80-х рр. XX ст. у рамках Конференції ООН з торгівлі й розвитку (ЮНКТАД), закріплене визначення поняття «передача технології» та аналіз подальших пунктів цього проєкту дозволяє встановити

зміст технології як *науково-технічні, виробничі, організаційно-управлінські й комерційні знання й досвід, які необхідні для створення товарів і послуг* (пп. 1.2, 1.3 п. 1) [9].

Всесвітня організація інтелектуальної власності також зробила внесок у формування визначення поняття «технологія»: так, у підготовленому даною організацією практичному посібнику із ведення переговорів під час укладення ліцензійних договорів [10] зазначається, що *технологія у широкому значенні означає кінцевий результат досліджень та розробок у вигляді винаходу, ноу-хау, промислового зразка, корисної моделі, нового селекційного досягнення, технічної інформації, застосовуваних під час створення нових чи поліпшених товарів чи послуг, які краще задовольняють потреби ринку*. Як ми бачимо, організацією застосовується підхід до поняття «технологія» як сукупності об'єктів права інтелектуальної власності, які у тому чи іншому поєднанні можуть використовуватись під час виробництва товарів чи надання послуг.

Центр ООН з транснаціональних корпорацій, включивши в поняття «технологія» не тільки технічні знання й ноу-хау, але й основні засоби виробництва такі, як устаткування й машини, знов поставив питання про те, чи належить устаткування до технологій, яке до сьогодні не знайшло однозначної відповіді. За переконанням автора, хоча нерідко відбувається укладення договорів щодо поставки устаткування, верстатів і механізмів певної технології, за якої відбувається процес фактичного одержання деякої технічної інформації або знань, однак з юридичної точки зору така технологія без укладення самостійної угоди з передачі прав на технологію не є самостійним об'єктом подібної передачі.

Із прийняттям Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [11] поняття технології набрало офіційного нормативного закріплення як *результату інтелектуальної діяльності, сукупності систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг*. До таких результатів як правової форми технології, у першу чергу, можна віднести об'єкти права інтелектуальної власності (зокрема винаходи, корисні моделі, твори наукового, технічного характеру, комп'ютерні програми, комерційні таємниці, ноу-хау або їх сукупність).

Отже, технологія – це обов'язково науково-технічні знання (або науково-технічні результати), виражені у формі об'єктів прав інтелектуальної власності чи інших не охоронюваних законом результатів

творчої діяльності, що виступають як особливі об'єкти нематеріального характеру, що за своєю суттю являє собою інтелектуальну складову технології. Хоча, підтримуючи думку О. М. Давидюка, технологія все ж таки нерозривно пов'язана з матеріальним її вираженням – обладнанням, устаткуванням, приладами та механізмами, в яких вона знаходить свій прояв. І говорячи про тенденції останніх років у світовій практиці економічного співробітництва, слід зазначити, що формула «обладнання + послуги + технологічні знання» помітно заміщується протилежною формулою «знання + послуги + обладнання». Тобто обладнання та матеріали стають допоміжним елементом у передачі високотехнологічних продуктів та послуг.

Таким чином, при всій різноманітності визначень, що зустрічаються в спеціальній літературі, поширеним є підхід до визначення поняття «технології», що вона являє собою сукупність систематизованих науково-технічних знань, застосовуваних у процесі виробництва.

У російській науці М. Линнік та В. Єременко вирізняють технологію у вузькому та широкому значеннях: у широкому значенні цього слова «під технологією розуміються науково-технічні, виробничі, управлінські, комерційні знання та досвід. У вузькому значенні в «технологію» включаються різноманітні об'єкти промислової власності» [12, с. 53]

В останній час у країнах СНД науковці все більше пов'язують технологію зі знаннями та інформацією, що впливає з таких її визначень: «технологія науково-технічні, управлінські виробничі знання та досвід» [13], «технологія – це науково-технічні знання (включаючи методи, форми і способи їхнього використання, застосовані при розробці чи виробництві, експлуатації товарів, здійснені в матеріальних носіях чи існуючі в інтелекті об'єктів, що мають комерційну цінність і багаточислове використання» [14] або «технологія – це інформація про нові ефективні й економічні виробничі процеси, що дають змогу виробляти матеріальні об'єкти» [15].

Як бачимо, стрижнем поняття «технологія» у всіх його інтерпретаціях є знання та інформація, які є *інформаційною складовою* цього поняття. В. А. Дозорцев зазначав, що знання поряд з матеріальними речами стали *об'єктом* суспільних відносин, а тому виникла проблема їхнього правового регулювання, зокрема встановлення правового режиму знань [16]. Цей правильний висновок може й повинен бути застосований і у сфері міжнародної передачі технології.

Перше законодавче визначення поняття технології у чинному законодавстві з часів незалежності містилося у Постанові КМУ «Про затвердження По-

рядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення» від 20.11.2003, відповідно до якої технологія визначалася як *спеціальна інформація*, необхідна для «розроблення», «виробництва» або «використання» виробів. Ця інформація може надаватися у формі *технічних даних або технічної допомоги* [17]. Таким чином, під технологією розуміється необхідна для створення та реалізації продукції *спеціальна інформація*, що охоплює комплекс дій конкретного суб'єкта господарювання. Таким чином, підкреслюється наявність у складі будь-якої технології інформаційної складової.

Інформаційну складову технології обґрунтовує у своїх висновках і О. М. Давидюк, вказуючи на те, що поєднання різних видів інформації, які містяться у технології, реалізоване через систему виробничих методів і процесів, пов'язаних спільним призначенням – створення технології в матеріальному втіленні, а також разом із досвідом використання і комерціалізації, становить окремий об'єкт господарських правовідносин – технологію в її інформаційному втіленні [4, с. 49–50].

Щодо правової природи поняття технології, то слід зазначити таке. За компромісною теорією кількісного складу об'єктів цивільних прав об'єктом правовідносин є все те, з приводу чого виникають та здійснюються цивільні права й обов'язки, тобто все те, що є предметом або результатом діяльності учасників цивільного обігу [18, с. 231]. У чинному ЦК України на сьогодні відсутні положення, які визначали б технологію як об'єкт цивільних прав. Однак, на нашу думку, існує декілька обставин, за якими технологію слід розглядати як об'єкт цивільних прав, а саме як *складний нематеріальний об'єкт*. Перш за все ми виходимо з твердження, що «фундаментом права інтелектуальної власності є не власність як така, а сукупність виключних прав на результати інтелектуальної діяльності, і саме з цих позицій має здійснюватися правове регулювання права інтелектуальної власності» [19, с.150]. Із нематеріального характеру нового об'єкта права – технології як сукупності систематизованих знань – виходить, що нею не можна володіти як річчю. «По суті – це нематеріальний об'єкт, який виражений в об'єктивній формі» [19, с. 150].

Такого підходу в закріпленні поняття «технологія» дотримується і законодавець сусідньої країни. Під технологією згідно зі ст. 1542 ЦК РФ розуміється виражений в об'єктивній формі результат науково-технічної діяльності, який включає у тому чи іншому сполученні винаходи, корисні моделі, промислові зразки, програми для ЕОМ чи інші результати інте-

лектуальної діяльності, які підлягають охороні та можуть слугувати технологічною основою певній практичній діяльності у цивільній чи військовій сфері. У той же час до складу єдиної технології можуть входити також результати інтелектуальної діяльності, які не підлягають правовій охороні, в тому числі технічні дані, інша інформація. Таким чином, відповідно до російського законодавства єдина технологія як результат інтелектуальної діяльності визнається складним нематеріальним об'єктом, до складу якого можуть входити як охоронювані законом результати інтелектуальної діяльності, так і результати інтелектуальної власності, які не підлягають правовій охороні.

На нашу думку, технологію як об'єкт цивільних прав можна розглянути за аналогією з категорією «*складна річ*». Так, згідно зі ст. 188 Цивільного кодексу України «якщо кілька речей утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням, вони вважаються однією річчю (складна річ)». Юридичне значення виділення такого виду речей полягає в тому, що правочин, вчинений щодо складної речі, поширюється на всі його складові частини. Зазначене положення цілком може бути застосоване і до технології та її складових. Однак технологія як складний об'єкт за своєю суттю не є річчю, оскільки вона – результат розумової діяльності. Тому на неї не поширюються правомочності власника як володільця речовими правами. Цивільний кодекс України поки що не містить визначення складних об'єктів права інтелектуальної власності, на відміну від частини IV Цивільного кодексу РФ, де зазначеним об'єктом вважається такий, що включає декілька результатів інтелектуальної діяльності, які підлягають охороні, визнаючи такими кінофільм, інші аудіовізуальні твори, театральні-видовищні вистава; мультимедійні продукти, єдину технологію.

На підтвердження нашої думки про те, що технологія є складним нематеріальним об'єктом зазначимо, що і в Законі про трансфер технологій законодавець ніби також визнає складний характер технології, даючи визначення не лише поняттю технології, але й її складової. Так, складова технології – це частина технології, де відображено окремі елементи технології у вигляді наукових та науково-прикладних результатів, об'єктів права інтелектуальної власності, ноу-хау (ст. 1 Закону України «Про державне регулювання трансферу технологій»). Так, наприклад, певна технологія зварювання може являти собою (тобто об'єктом технології) винахід або ноу-хау (охороняється ідея), або науково-технічну документацію (охороняється послідовність тексту, креслення (об'єкт авторського права), проте не ідея). Тобто

технологія може повністю втілена в одному визначеному об'єкті. З іншого боку, технологія переробки твердих побутових відходів з використанням плазмотрону вміщує декілька винаходів та корисних моделей, ноу-хау, науково-технічну документацію. Тобто технологію можна «розкомплектовувати» на певні складові, кожна з яких містить окремі елементи технології. При підготовці договорів про трансфер технологій у предметі договору має бути чітко визначено, в якому одиничному об'єкті втілено технологію або які є складові технології, якщо таких об'єктів декілька.

Отже, з наведеного можна зробити висновок, що технологія як поняття правової науки являє собою складний результат інтелектуальної діяльності, що включає в себе сукупність систематизованих науково-технічних знань (або науково-технічних результатів), виражених у формі об'єктів права інтелектуальної власності чи інших не охоронюваних законом результатів інтелектуальної діяльності, які застосовуються при організації й функціонуванні конкретного виробничого процесу, виконанні робіт чи наданні послуг, під час збуту або споживанні. Таким чином, технологія – це певний інтегрований результат, який вміщує в собі інші результати, завдяки чому їх поєднання дозволяє вирішувати завдання, які не можуть бути вирішені окремим, самостійним використанням об'єктів, що входять до складу технології.

Досліджуючи правові аспекти співвідношення технології та інноваційного продукту, можна дійти висновку, що, по-перше, відповідно до чинного законодавства технологія може бути реалізована як інноваційний продукт. По-друге, технологія відноситься до самостійного об'єкта правового регулювання, який може бути використаний як самим розробником (творцем) технології, так і наданий іншим суб'єктам господарювання, в тому числі суб'єктам інноваційної діяльності, на умовах використання чи повної передачі прав на неї. Водночас технологію можна визначити і як один з інноваційних об'єктів поряд із інноваційним продуктом.

І хоча технологія має багато спільних ознак з інноваційним продуктом (наявність у своєму складі об'єктів права інтелектуальної власності, результатів робіт, складність форми) все ж таки ми дотримуємось точки зору, з позицій вітчизняного законодавства, що будь-яка технологія може існувати сама по собі, тобто поза інноваційним процесом, але з моменту подальшої розробки технології з метою практичного втілення може бути перетворена в інноваційний продукт та набути додаткових ознак, таких, які наводяться у ст. 14 ЗУ «Про інноваційну діяльність» щодо інноваційного продукту. Іншими словами, та чи інша

технологія може через вжиття заходів до практичного впровадження, з дотриманням умов, зазначених у вихідному Законі щодо провадження інноваційної діяльності в Україні може набути додаткових характеристик та перетворитися в інший самостійний об'єкт господарських правовідносин – інноваційний продукт, завдяки схожості внутрішньої природи інноваційного продукту та технології.

Такий підхід до сутності технологій та способу її залучення до інноваційного процесу, на нашу думку, повністю відповідає лінійній моделі створення інновацій, яка в наш час превалує в нашій державі. Лінійна модель інновацій має на увазі відособленість етапів інноваційного процесу. Так, в університетах, державних і приватних дослідницьких лабораторіях учені здійснюють фундаментальні дослідження, займаються «чистою» наукою й «провадять» наукове знання. Згодом частину цього знання, що можливо використати практично в тих же університетських, державних або приватних, або промислових дослідницьких лабораторіях, ученими й інженерами доводиться до промислово придатного технічного рішення. Якщо результати виглядають потенційно привабливо, наступною ланкою є експериментальна розробка в промислових лабораторіях НДДР, де вчені інженери й техніки проектують, виготовляють і випробовують експериментальні зразки. У результаті отримуються конкретні об'єкти інтелектуальної власності (ОІВ) – можливі складники майбутньої технології, у відношенні яких може бути прийняте рішення про наступний етап – розробка проекту їх реалізації, в даному випадку інноваційного. Потім проходження етапу знову ж таки НДДР та експериментального виробництва вже інноваційного продукту. Далі, залежно від мети виробництва інноваційного продукту, може бути налагоджено початкове серійне виробництво, основний фронт робіт на якому складається з маркетингу, менеджменту і власне виробництва. Слідом за цим етапом відбувається дифузія – поширення інноваційних продуктів серед великої кількості господарюючих суб'єктів і споживачів. Наведена схема – це деякою мірою спрощена модель застосування технології у виробництві інноваційного продукту.

При цьому початком створення такого інноваційного об'єкта як інноваційний продукт буде вважатись момент прийняття рішення про впровадження технології або науково-технічної продукції у виробниц-

тво конкретного інноваційного продукту. Крім того, початковим кроком з упровадження технології повинна стати й розробка інноваційного проекту – комплексу документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції, розробка якого та державна реєстрація виступають обов'язковою умовою отримання спеціального режиму інноваційної діяльності. Інноваційний проект буде визначати процедуру, заходи зі створення майбутнього інноваційного продукту, містити аналітичну інформацію з технічних, технологічних, організаційних параметрів упровадження нової технології, науково-технічної продукції. Крім того, під час виконання цього проекту будуть проводитись фінансові, правові, патентно-пошукові, маркетингові роботи, наводитись техніко-економічні обґрунтування та розрахунки можливих ризиків, вирішуватиметься питання розподілу прав інтелектуальної власності на майбутній інноваційний продукт.

Після стадії проектування та планування, випуску інноваційного продукту передує, крім того, стадія проведення науково-дослідних і(або) дослідно-конструкторських робіт, а також інших видів робіт. Цей етап виступає свого роду підготовкою до інженерних робіт, конструювання, випробування макетів, експериментальних і дослідних зразків, в умовах, що імітують реальні умови експлуатації та застосування продукції, і після успішного виконання попередніх стадій відбувається налагодження експериментального виробництва та виготовлення дослідних партій продукції, підготовки технічної документації, специфікацій, інструкцій, стандартизація та сертифікація дослідних партій (зразків) на відповідність їх вимогам безпеки, охорони здоров'я населення чи природи. Таким чином, після проходження цих етапів технологія набуває додаткових характеристик та перетворюється на інноваційний продукт.

Висновки. Ураховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що технологія та науково-технічна продукція можуть стати джерелом майбутніх інновацій у разі прийняття рішення щодо розробки зазначених об'єктів у складі інноваційного продукту та будуть характеризуватись додатковими характеристиками, а суб'єкт господарювання, який проводитиме таке впровадження та виконає законодавчо встановлені вимоги щодо майбутнього інноваційного продукту/продукції, отримає державну підтримку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капица Ю. М. Экспорт-импорт технологий: правовое регулирование / Ю. М. Капица. – Киев, 2000. – 106 с.
2. Подопригора А. А. Правовые вопросы создания и внедрения новой техники / А. А. Подопригора. – Киев : Высш. шк., 1975. – 192 с.

3. Погуляев С. Ю. Технология как объект вклада в простом товаристве / С. Ю. Погуляев // Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ. – Вип. 17: Наук. вид. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. – С. 252–258.
4. Давидюк О. М. Технология как объект господарсько-правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Давидюк Олександр Миколайович. – Х., 2009. – 222 с.
5. Technology transfer: New issues, new analysis // Ann. Amer. Acad. Polit. and Soc. Sci. 1991. – P. 10.
6. Technology transfer. – Leiden, 1994. – P. 445.
7. Huddle F. The Secrets of Export Progress. – N. Y., 1991. – P. 132.
8. Hoyden E. U. S. Corporate experience in transferring industrial technology to the foreign countries. – Leiden, 1994. – P. 259.
9. Draft International Code of Conduct on the Transfer of Technology. U. N. Doc. TD/CODE TOT/47 (1985).
10. Exchanging Value – Negotiating Technology Licensing Agreements – A Training Manual. WIPO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/sme/en/documents/guides/technology_licensing.html.
11. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 № 143-V // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 45. – Ст. 434.
12. Лынный Н. К созданию системы правового регулирования инноваций / Н. Лынный, В. Еременко // Рос. экон. журн. – 1993. – № 2. – С. 53.
13. Богуславский М. М. Международная передача технологий: правовое регулирование / М. М. Богуславский, О. В. Воробьева, А. Г. Светланов. – М. : Наука, 1985. – 235 с.
14. Горбунов Н. И. Государственное регулирование торговли наукоемкой продукцией, технологией и ноу-хау / Н. И. Горбунов, В. Г. Золотых // Патенты и лицензии. – 1994. – № 3–4.
15. Андрощук Г. О. Трансфер технологий: міжнародний механізм передачі / Г. О. Андрощук, В. А. Денисюк // Підприємництво, госп-во і право. – 1996. – № 6. – С. 34–41.
16. Дозорцев В. А. Законодательство и научно-технический прогресс / В. А. Дозорцев. – М. : Юрид. лит., 1978. – С. 191.
17. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення : Постанова Каб. Міністрів України від 20.11.2003 № 1807 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 48 – Ст. 2506.
18. Цивільне право України. Академічний курс : у 2 т. / [А. Ю. Бабаскін, Т. В. Боднар, Ю. Л. Бошицький та ін.] / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Вид. дім «Ін Юре», 2006 – Т. 1: Загальна частина. – 696 с.
19. Шевченко Я. М. Перспективи розвитку нового цивільного законодавства в світлі здійснення в Україні ринкових реформ / Я. М. Шевченко // Становлення і розвиток цивільних і трудових правовідносин у сучасній Україні : монографія / [кол. авторів: Я. М. Шевченко, О. М. Молякко, Г. В. Єрьоменко та ін.] / кер. авт. кол., наук. ред. Я. М. Шевченко. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 248 с.

REFERENCES

1. Kapitsa Yu. M. *Eksport-import tehnologii: pravovoe regulirovanie* (Export-Import Technologies: Legal Regulation), Yu. M. Kapitsa, K., 2000, p. 106
2. Podoprigora A. A. *Pravovyye voprosy sozdaniya i vnedreniya novoy tehniki* (Legal Issues of Creation and Implementation of New Technology), A. A. Podoprigora, K., Vyssh. shk., 1975, p. 192.
3. Pohuliaiev S. Yu. *Tekhnolohiia yak ob'ekt vkladu v prostomu tovarystvi* (Technology as an Object Contribution to a Simple Partnership), S. Yu. Pohuliaiev, *Visnyk Nats. univer. vnutr. sprav.*, Vyp. 17: Nauk. Vydannia, Kh.: Nats. Un-t vnutr. sprav, 2002, pp. 252–258
4. Davydiuk O. M. *Tekhnolohiia yak ob'ekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання* (Technology as an Object of Economic and Legal Regulation), dys. kandydata yuryd. nauk: 12.00.04, Davydiuk Oleksandr Mykolaiovych, Kh., 2009, p. 222.
5. *Technology transfer: New issues, new analysis* // Ann. Amer. Acad. Polit. and Soc. Sci. 1991. – P. 10.
6. *Technology transfer*. – Leiden, 1994. – P. 445.
7. Huddle F. *The Secrets of Export Progress*. – N. Y., 1991. – P. 132.
8. Hoyden E. U. S. *Corporate experience in transferring industrial technology to the foreign countries*. – Leiden, 1994. – P. 259.
9. *Draft International Code of Conduct on the Transfer of Technology*. U. N. Doc. TD/CODE TOT/47 (1985).
10. *Exchanging Value – Negotiating Technology Licensing Agreements – A Training Manual*. WIPO [Elektronnyi resurs], Rezhym dostupu: http://www.wipo.int/sme/en/documents/guides/technology_licensing.html.

11. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnologii: Zakon Ukrainy vid 14.09.2006 No. 143-V (On State Regulation of Activities in the Field of Technology Transfer: Law of Ukraine of 14.09.2006., №143-V), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2006, No. 45, p. 434.
12. Lyinnik N., Eremenko V. K. sozdaniyu sistemyi pravovogo regulirovaniya innovatsiy (By Creating a System of Legal Regulation of Innovation), N. Lyinnik, V. K. Eremenko, *Rossiyskiy ekonomicheskii zhurnal*, 1993, No. 2, pp. 53.
13. Boguslavskiy M. M. *Mezhdunarodnaya peredacha tekhnologii: pravovoe regulirovanie* (International Technology Transfer: Legal Regulation), M. M. Boguslavskiy, O. V. Vorobeva, A. G. Svetlanov, M.: Nauka, 1985, p. 235.
14. Gorbunov N. I., Zolotyih V. G. Gosudarstvennoe regulirovanie trgovli naukoemkoy produktsiey, tekhnologiey i nouhau (State Regulation of Trade in High-Tech Products, Technology and Know-How), N. I. Gorbunov, V. G. Zolotyih, *Patenty i litsenzii*, 1994, No. 3–4.
15. Androshchuk H. O. Transfer tekhnologii: mizhnarodnyi mekhanizm peredachi (Technology Transfer: International Transmission Mechanism), H. O. Androshchuk, V. A. Denysiuk, *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 1996, No. 6, pp. 34–41.
16. Dozortsev V. A. *Zakonodatelstvo i nauchno-tehnicheskii progress* (Legislation and Scientific and Technical Progress), V. A. Dozortsev, M.: Yurid. liter., 1978, p. 191.
17. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia derzhavnoho kontroliu za mizhnarodnymy peredachamy tovariv viiskovoho pryznachennia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 1807 vid 20.11.2003 (On Approval of Procedure State Control Over International Transfers of Military Goods: Cabinet of Ministers of Ukraine of 20.11.2003 №1807), *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 2003, No. 48, st. 2506.
18. *Tsyvilne pravo Ukrainy* (Civil Law Ukraine), Akademichni kurs: U 2 t., [Babaskin A. Yu., Bodnar T. V., Boshytskyi Yu. L. ta in.], za zah. red. Ya. M. Shevchenko, 2 vyd. dop. i pererob., K.: Vydavnychiy dim «In Yure», 2006, T. 1: Zahalna chastyna, 2006, p. 696.
19. Shevchenko Ya. M. *Perspektyvy rozvytku novoho tsyvilnoho zakonodavstva v svitli zdiisnennia v Ukraini rynkovykh reform* (Prospects for the Development of a New Civil Law in the Light of the Implementation of Market Reforms in Ukraine), Ya. M. Shevchenko, Stanovlennia i rozvytok tsyvilnykh i trudovykh pravovidnosyn u suchasni Ukraini: monohrafiia [kol. avtoriv: Ya. M. Shevchenko, O. M. Moliavko, H. V. Yeromenko ta in.], ker. avt. kolektyvu, nauk. red. Ya. M. Shevchenko, K.: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2001, p. 248.

Д. И. АДАМЮК

старший научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития
НАПрН Украины

ПОНЯТИЕ ТЕХНОЛОГИИ: УСТАНОВЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ И СООТНОШЕНИЕ С ДРУГИМИ СМЕЖНЫМИ ПОНЯТИЯМИ

Сложность решения практических задач в сфере активизации инновационных процессов осложняется еще и тем фактором, что на сегодняшний день существуют многочисленные разносторонние мнения относительно соотношения таких объектов инновационного права, как инновационный продукт и технология. А поскольку еще одним стратегическим направлением государственного влияния на технологическое обеспечение экономики Украины является внедрение в производство новых конкурентоспособных технологий, то возникает необходимость исследования указанного понятия и соотношение с понятием «инновационный продукт» в действующем правовом поле.

Ключевые слова: технологии, инновационный продукт, инновационная деятельность.

D. I. ADAMYUK

Senior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

THE CONCEPT OF TECHNOLOGY: ESTABLISHMENT OF CONTENT AND CORRELATION WITH OTHER RELATED CONCEPTS

Problem setting. Today the related concepts such as «innovative product» and «technology» are used in the legal field due to the adoption of the original Laws of Ukraine in the sphere of innovative activity «On innovative activity» and

«On the state regulation of technology transfer»). No legal act contains the correlation between these concepts, that is why this topic is still debatable within the scientific community, and plays a great importance for the clarification and systematization of the existing terminology in the field of innovation.

Target of research is examination of the theoretical content of key concepts in the field of innovation – technology and innovative product, identifying of the features of the legal nature.

Article's main body. The legal nature of such objects of innovative law as innovative product and technology are examined in the article. Examination is based on the processing of advanced legal studies. The analysis of the nature, composition, contents of the basic concepts in the field of innovation is carried out. Also attention is paid to the complex internal structure of concepts and features of legal regulation. Similar and distinctive features of the concepts «technology» and «innovative product» are shown; this allows differentiating them for further improvement of legal regulation.

Conclusions and prospects for the development. Technology as a concept of legal science is a complex result of intellectual activity, which includes the set of systematized scientific and technical knowledge (or scientific and technical results), expressed in the form of objects of intellectual property rights or other legally protected results of intellectual activity that are used in the organization and functioning of the specific production process, performance of works or provision of services, at the time of sale or consumption. Technology towards innovative product is a generic term, because it contains a set of attributes and properties, which are proper for the innovative product. Innovative product can be considered as a species concept, because it contains a set of additional criteria that allows distinguishing among the existing mass of technologies.

Key words: technology, innovative product, innovative activity.

Адамюк Д. І. Поняття технології: встановлення змісту та співвідношення з іншими суміжними поняттями [Електронний ресурс] / Д. І. Адамюк // Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. – 2015. – № 1 (4). – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Adamjuk.pdf>.